

ПТАЩЕНКО Л.О.
к.е.н., доцент кафедри фінансів та банківської справи,
Полтавський національний технічний університет
імені Юрія Кондратюка

**УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНИХ РЕГУЛЯТОРНИХ
ЗАХОДІВ, СПРЯМОВАНИХ НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ЕКОНОМІЧНИХ ІНТЕРЕСІВ**

Стаття присвячена розгляду окремих питань щодо удосконалення системи державного регулювання економічних інтересів суб'єктів ринкових відносин, які мають відобразитися в державній стратегії економічного і соціального розвитку.

Вступ. Економічний розвиток та повноцінні ринкові відносини можливі лише за умови орієнтації державної стратегії розвитку на максимальне збалансування економічних інтересів усіх учасників ринкових відносин – від держави та підприємницьких структур, до населення і суспільства в цілому. Різносторонність економічних інтересів, мінливість ринків та ринкових факторів роблять це актуальне завдання досить складним, а його реалізація в повній мірі практично неможлива, так як збалансувати економічні інтереси та одночасно максимально задовольнити потреби всіх суб'єктів економічних відносин можливо лише в ідеальній моделі.

Враховуючи це, автор статті ставить за **мету** розглянути напрями вдосконалення державної стратегії економічного і соціального розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням стратегічного управління приділяють увагу в своїх роботах Роберт С.Каплан та Дейвід П.Нортон [1]. Розвитку основних положень збалансованої системи показників (BSC) присвячені роботи Нили Анди, Адамса Кріса, Кенерли Майка [2, 3].

Проблеми державного регулювання концептуально розглянуті в роботах таких вітчизняних науковців як І.Бондар, В. Геєць, І. Жадан, В. Савчук, М. Стефаненко, О. Рудченко, О.Бурлака, В. Шапран, а також інших представників наукової думки.

Постановка завдання. Концепція збалансованості економічних інтересів є, на наш погляд, однією з перспективних передумов ефективного і стрімкого розвитку корпоративного підприємництва в ринковій економіці, яка дає поштовх до нових наукових досліджень та розробки процедур, форм, методів і способів реалізації державного механізму збалансованості економічних інтересів суб'єктів корпоративних відносин.

Виклад основного матеріалу. При визначенні стратегічних напрямів механізму збалансованості економічних інтересів слід враховувати потреби всіх зацікавлених осіб. Разом з тим, не доцільно визначати надто велику кількість стратегічних цілей для вищого рівня організації. Стратегічні напрями повинні базуватися на таких критеріях: вони мають бути вимірюваними, прийнятними для всіх виконавців та узгоджені з головною метою реалізації політики збалансованості економічних інтересів, на їх досягнення можна впливати, для їх впровадження мають достатній рівень знань та навиків.

В результаті отримаємо збалансовану систему цілей та критеріїв, яка віддзеркалюватиме державну стратегію економічного і соціального розвитку та в той же час максимально забезпечить збалансованість економічних інтересів суспільства й окремих його членів (рис. 1).

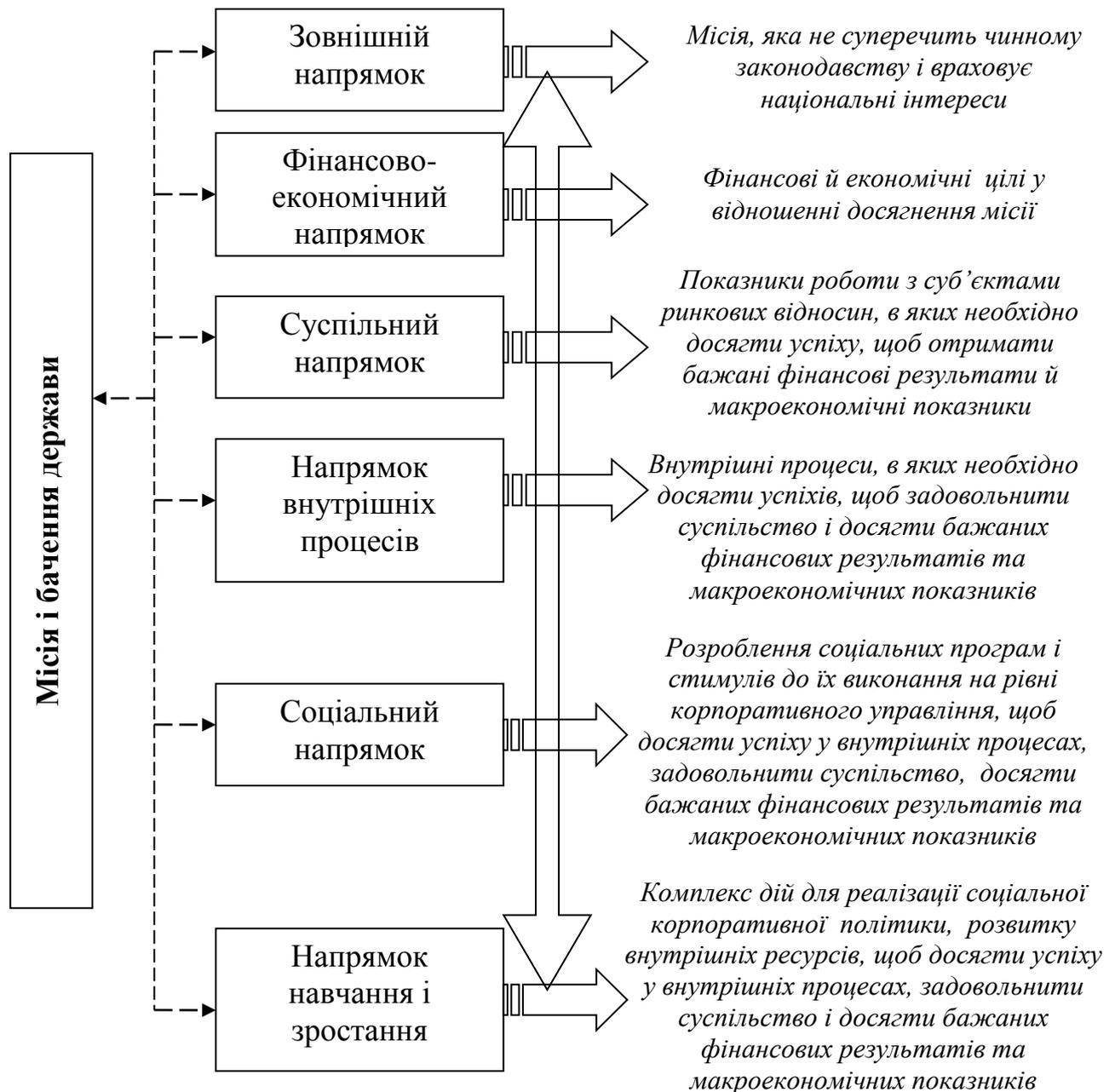

Рис. 1. Система збалансованості економічних інтересів у державній стратегії економічного і соціального розвитку: авторська розробка.

Реалізація механізму збалансованості економічних інтересів має базуватися на принципах постійного навчання, самовдосконалення і зростання.

Адже на практиці темпи економічного зростання і вимог до якості державного та корпоративного управління в значній мірі визначаються рівнем кваліфікації відповідних посадовців і спеціалістів, ефективністю їх навчання в процесі набуття досвіду роботи. З метою досягнення оптимального ефекту навчання люди повинні володіти як певним рівнем освіти, так і можливістю набувати практичний досвід.

К. Рамперсад пропонує концепцію організації процесу навчання, засновану на циклі навчання Колба (рис. 2) та циклі Демінга (рис. 3) [2].

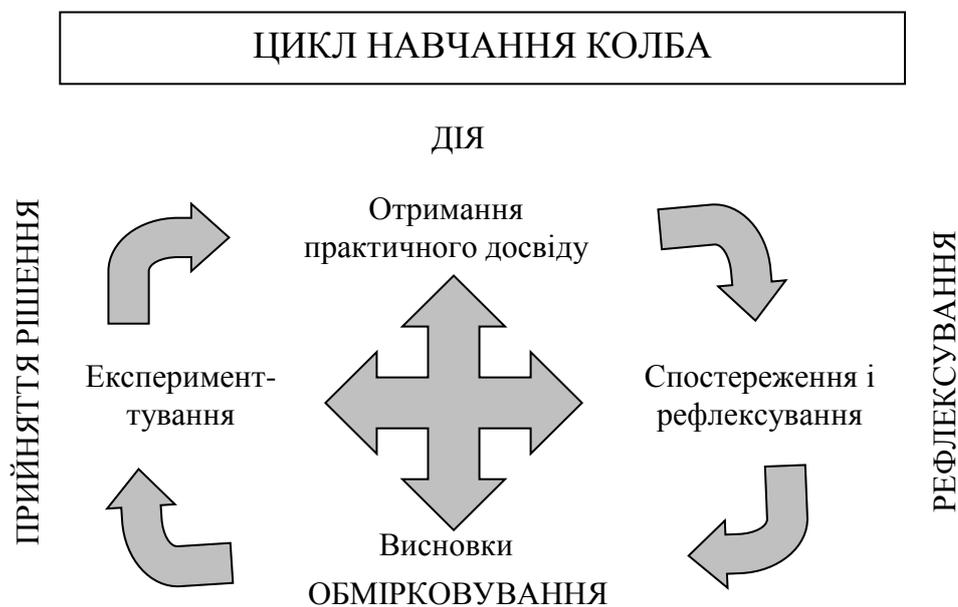

Рис. 2. Цикл навчання Колба: джерело [2, С. 39].

Провідною ідеєю концепції Колба є навчання, яке ґрунтується на досвіді, а його етапами слугують: здобуття досвіду, спостереження і рефлексування, формулювання висновків та експеримент. Проходження цих етапів пов'язане з наступними навиками: вмінням діяти, оцінювати дії, думати та приймати рішення.

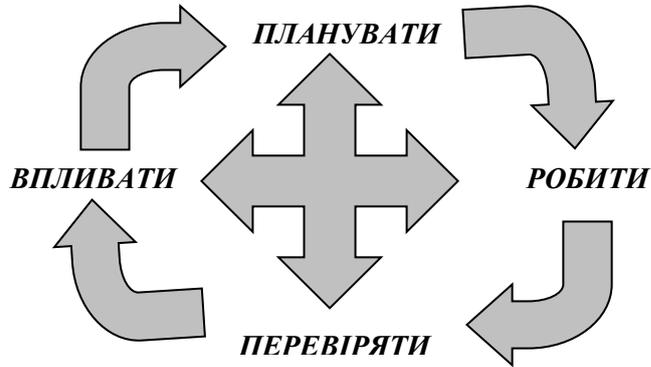
ЦИКЛ ДЕМІНГА

РОЗРОБЛЕННЯ ПЛАНУ ПО ВДОСКОНАЛЕННЮ

- Визначення проблеми
- Формулювання ключових факторів успіху на основі бачення
- Формулювання цілей
- Визначення показників результативності і цільових значень

РЕАЛІЗАЦІЯ ПЕРЕВІРеноГО ПЛАНУ ВДОСКОНАЛЕННЯ

- Стандартизація і документування
- Навчання залучених співробітників
- Повторення циклу

РЕАЛІЗАЦІЯ ПЛАНУ ВДОСКОНАЛЕННЯ В СКОРОЧЕНОМУ ОБСЯЗІ

- Збір даних
- Навчання залучених співробітників
- Опис процесу діяльності
- Визначення структури команд

ПЕРЕВІРИТИ, ЧИ ПРАЦЮЄ РІШЕННЯ

- Оцінка пілотних проектів
- Надання зворотного зв'язку
- «Чому ми навчились?»

Рис. 3. Цикл навчання Демінга: джерело [2, С. 39].

Ті організації, які орієнтовані на навчання, складаються з команд, де гармонійно поєднуються зазначені стилі навчання і кожен спеціаліст володіє способами навчання, прийнятними для нього найкращим чином. Таке самопізнання дозволяє кожному навчатися самостійно і, як наслідок, змінювати свою поведінку. Підсумкові зміни в процесі колективного навчання поєднуються зі змінами в організаційній поведінці, тобто – з організаційними змінами.

Цикли навчання Колба і Демінга досить широко використовуються в практиці корпоративного управління організаціями розвинених країн світу. В поєднанні вказані системи можуть стати ефективним підвищенням професійного рівня спеціалістів, покликаних впроваджувати стратегію

збалансованості економічних інтересів як на державному так і корпоративному рівнях в Україні.

Слід відзначити, що механізм збалансованості економічних інтересів дає можливість реалізувати стратегію розвитку держави, адміністративно-територіальної одиниці чи корпоративного утворення в довгостроковому періоді.

Для успішного запровадження механізму винятково важливим є визначення місця, ролі та форми управління в уже існуючій системі програм економічного і соціального розвитку та основних стратегічних напрямів.

Згідно Закону України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» в Україні існує декілька видів таких програм [4]. Насамперед – це програма діяльності Уряду, що є декларацією про сукупність основних цілей та завдань, які Уряд має вирішити у період своєї діяльності, або у короткостроковий період. На наступному рівні розробляються державна та місцеві (обласні, міські, районні) програми економічного і соціального розвитку, які щороку затверджуються Урядом та місцевими виконавчими органами, і де визначаються цілі та пріоритети економічного і соціального розвитку, а також заходи щодо їх досягнення. І нарешті, є державні і місцеві цільові програми, які являють собою комплекс взаємопов'язаних завдань та заходів, спрямованих на розв'язання окремих найважливіших проблем розвитку держави, галузей економіки чи адміністративно-територіальних одиниць.

У цій структурі державних програм не вистачає елементу, який би зв'язав загальнодержавні програми з програмами міністерств і відомств, місцевих органів влади. Саме такою ланкою можуть стати стратегічні карти збалансованості економічних інтересів, спрямовані на досягнення єдиної мети та спільних завдань, як логічне продовження ланцюжка від декларативної програми діяльності Уряду до конкретної цільової програми, розрахованої на узгоджене виконання на всіх рівнях – він найнижчого (на рівні корпорацій) – до найвищого (на загальнодержавному рівні).

Для того, щоб механізм збалансованості економічних інтересів ефективно працював та повною мірою був задіяний потенціал цієї системи, необхідно переглянути деякі фундаментальні принципи системи економічного управління, державного регулювання та програмування, а також здійснити комплекс заходів, серед яких варто визначити такі:

- провести фундаментальні та прикладні наукові дослідження стосовно показників основних стратегічних напрямів;

- визначити на законодавчому рівні, що стратегія збалансованості економічних інтересів є науково обґрунтованим механізмом реалізації головної мети – забезпечення національного добробуту і зміцнення конкурентних позицій держави у світовому господарстві;

- запровадити поступовий перехід до формування стратегічних карт збалансованості економічних інтересів в системі прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку України, окремих галузей економіки, адміністративно-територіальних одиниць та корпоративних

утворень як складової частини загальної системи державного регулювання економічного і соціального розвитку держави;

- запровадити обов'язкове розроблення стратегічних карт збалансованості економічних інтересів у міністерствах, відомствах, місцевих органах влади як стратегічний документ економічного і соціального розвитку;

- рекомендувати корпоративним утворенням розробляти стратегічні корпоративні карти збалансованості економічних інтересів власників і контрагентів корпорацій;

- підготувати і впровадити програми навчання і розвитку кадрів, покликаних реалізовувати стратегії на всіх рівнях.

Принципи державного прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України, визначені у статті 2 Закону, слід доповнити принципом дотримання економічних інтересів, який полягає в тому, що органи виконавчої влади та місцевого самоврядування повинні здійснювати розроблення програмних документів економічного і соціального розвитку, виходячи з необхідності забезпечення реалізації державної політики максимізації задоволення економічних потреб суспільства та окремих його членів.

Висновки

Будуючи власну державу, необхідно знаходити і запроваджувати найкращі світові здобутки у галузі державного управління. Усе це має безпосереднє відношення до механізму збалансованості економічних інтересів як

інноваційного напрямку державного управління, метою якого є зміцнення конкурентних позицій України в очах міжнародного співтовариства.

Адже, сьогодні очевидним є той факт, що Україна поряд з іншими країнами Центрально-Східної Європи стала на шлях Європейської інтеграції та системної трансформації усіх сфер суспільного життя відповідно до Європейських стандартів. Досвід інших країн, в яких економічна трансформація відбувалася більш швидкими темпами, дає нашій країні переваги у можливості вироблення власної ефективної економічної політики, яка б враховувала негативні моменти інших країн трансформаційних економік, а також набутий ними позитивний досвід.

Україна має потенційні можливості обрати для себе найоптимальнішу модель просування національних економічних інтересів на зовнішні ринки в умовах інтеграції до ЄС. Адже інтеграційні процеси хоча і забезпечили доступ до одного з найбільших споживчих ринків у світі, проте наклали жорсткі обмеження на просування національних економічних інтересів у західному напрямі. Спільна зовнішньоторговельна політика ЄС, єдині стандарти, санітарні та екологічні норми, а також гармонізована політика щодо іноземних інвестицій суттєво звужили стратегічні напрями і зовнішньоекономічні можливості країн Східної Європи, які не являються учасниками ЄС, зокрема України [5].

В процесі інтеграції до ЄС виникає необхідність провести реструктуризацію економіки таким чином, щоб вона відповідала європейським стандартам і нормам, а внутрішнє державне регулювання було максимально

збалансованим і стабільним. Крім того, слід враховувати і зовнішні обставини, на які держава не може мати значного впливу, а саме посилення конкуренції на європейському та світовому ринках, структурні зміни в європейській та світовій економіках, прискорення темпів розвитку технологій та інновацій, ін. Необхідно вчасно прогнозувати ці тенденції і регулярно інформувати про них внутрішні підприємницькі структури, і зокрема суб'єктів корпоративного сектора.

Державне управління національним господарством, орієнтоване на збалансованість економічних інтересів суб'єктів ринкових відносин, вимагає чіткого визначення узгодженої системи цінностей, які б служили орієнтирами при стратегічному плануванні економічного і соціального розвитку.

Література:

1. Каплан Роберт С. Организация, ориентированная на стратегию / С.Каплан Роберт, П.Нортон Дейвид – М.: ЗАО «Олимп-Бизнес, 2004. – 416 с.
2. Хьюберт К. Рамперсад. Универсальная система показателей деятельности: Как достигать результатов сохраняя целостность / Хьюберт К. Рамперсад. – М.: Альпина Бизнес Букс., 2005. – 352 с.
3. Нили Анди. Призма эффективности. Карта сбалансированных показателей для измерения успеха в бизнесе и управления им / Нили Анди, Адамс Крис, Кенерли Майк. – Д.: Балан Клуб, 2003. – 400 с.
4. Закон України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» від 23 березня 2000 року № 1602-III // Відомості Верховної Ради, 2000. - № 25. – С.195.
5. Струк О.М. Особливості просування національних економічних інтересів країн Центрально-Східної Європи на зовнішні ринки: досвід для України / О.М.Струк // Економіка та держава. - № 10. – 2006. – С.14-17.